

Enlisp. 1876 135/17.4.1990

Turku Maaria Jäkälä

*Kivikautisen asuinpaikan
koekaivaus v. 1989*

Eeva Raike

Tutkimuksen laatu ja kenttätöaika:

Koekaivaus (koeoja). Syksy 1989

Kunta: Turku (ent. Maaria)

Kylä: Jäkälä

Tila: Rno 1:25 Metsämäki ja 3:10 Niuskala

Maanomistaja: Maire Tammi, Niuskala (3:10)

Karttalehti: 1044 10 LIETO

x= 6713 80-85

y= 575 90

z=

Löydöt: TYA 256:1-186 (Keramiikkaa, kivilajiesine ja -iskoksia ja kvartsia)

Aikaisemmat tiedot: Katso kaivauskertomus vuodelta 1988

Sisältö: Raportti, Liitteet I- , kaivauskartat ja löytökartat.

MV-neg. 17745-17787

Päiväys ja allekirjoitus:

Turussa 1.3. 1990

Unto Salo (prof.)

Kaivausten valvoja

Eeva Raike

kaiv.joht.

JOHDANTO

Turun yliopiston arkeologian osaston opiskelijoiden ja arkeologian harrastajien aineyhdistys VARE ry järjesti syksyllä 1989 Turun Maarian Jäkärlässä kahden viikon pituisen koekaivauksen, joka oli jatkoa vuosien 1986,-87 ja -88 koekaivauksille (ks. yleiskartta).

Turun kaupunki myönsi koekaivauksia varten 11.000 markan budjetin, josta maksettiin kaivausjohtajan ja piirtäjän kolmen viikon palkat. Kenttätöiden lisäksi molemmille maksettiin jälkitöistä viikon palkka. 11.000 markasta palkkakustannusten jälkeen jäi jäljelle noin 600 markkaa, joka käytettiin erilaisiin materiaalihankintoihin.

Kaivajat eivät saaneet työstään palkkaa, vaan he tekivät sitä talkooperiaatteella. Parhaimpina päivinä kaivauksilla oli kaivajia noin 15 ja huonoimpina päivinä kaivausjohtajan ja piirtäjän lisäksi yksi kaivaja.

Kesän 1989 aikana informoitiin Maakuntamuseon ystäville kaivauksista. Kirjeessä ilmoitettiin, että kaivauksille voi osallistua kaivajana omien halujensa ja voimiensa mukaan. Tätä kautta saimmekin neljä kaivajaa, joista kolme työskenteli kaivauksilla 1-1.5 päivää ja yksi, Matti Eloranta, työskenteli kaivauksilla 10 päivää eli koko kaivausten ajan. Myös arkeologian opiskelija Jari Näränen työskenteli kaivauksilla 8-9 päivää.

Kaivausjohtajana syksyn -89 kaivauksilla toimi Huk Eeva Raike ja Piirtäjänä Huk Teija Nurminen.

YMPÄRISTÖ JA AIKAISEMPI TUTKIMUS

Syksyn -89 koeaivausalue sijaitsi 40-38 metrin korkeuskäyrien välissä. Koska alueella on kaivettu jo kolmena peräkkäisenä vuonna, viittaa tässä kohdin aikaisempiin kaivauskertomuksiin (Hilkka Oksala kk -86, Hannela Ruotsalainen kk -87 ja Liisi Eränkö kk -88).

KOEOJAT JA KAIVAUSMENETELMÄT

Koeojaa jatkettiin etelään päin siitä kohtaan, mihin edellisen vuoden syksynä oltiin jääty. Metrin levyistä koeojaa pystyttiin tekemään Karhunojantie N-puolelle vielä noin 3.5 metriä. Käytimme tästä koeojasta kentällä nimitystä N-koeoja. Noin 4 metriä etelään päin Karhunojantiestä teimme samaan linjaan kuin N-koeoja S-koeojan, jonka pituus oli 8.5 metriä. Jouduimme tekemään vielä yhden erillisen koeojan, koska alueella olevat suuret kuuset estivät yhtenäisen koeojan tekemisen. Tämäkin koeoja (SS-koeoja) pyrittiin tekemään samaan linjaa kuin muut koeojat. Tämän eteläisimmän koeojan pituus oli vain 2 metriä.

Koeojat kaivettiin 5cm kerroksina lastoilla. Jos välitasoissa ei ollut mitään merkittäviä muutoksia edelliseen tasoon nähden, niitä ei pürretty. Päätasot pürrettiin aina, mutta välitasot suhteellisen harvoin. Päätasot myös valokuvattiin MV-filmille, mutta dioja otettiin vain, jos esille tuli rakenteita tms.

HAVAINNOT MAAPERÄSSÄ

Kaivauksissa ei havaittu yhtenäisiä laaja-alaisia kulttuurimaa-alueita. Löytöjä tuli jopa puhtaalta näyttävästä hiekkamaasta.

N-koeojassa hiekkamaa oli hyvin vaaleaa koko alueella. Kolman-nessa kerroksessa tuli esille selviä noki/likamaaläikkiä ruuduissa 206 ja 207. Ruutujen 208 ja 209 länsireunalla tuli esille tumman hiekan alue. Kaikki anomaatit jatkuivat 4. tasolle saakka. N-koeojan löydöt lisääntyivät jyrkästi kolman-nessa kerroksessa. Neljännän tason jälkeen kaivettiin vielä noin

5-8cm, jonka jälkeen löydöt loppuivat ja tehtiin pohjavaaitus. Kokonaisuudessaan N-koeojaa kaivettiin 40-50cm syvyyteen maanpinnasta.

N-koeojan eteläpään ja S-koeojan pohjoispään korkeusero on hieman yli metrin (1.10 m). S-koeojassa jo 1. kerroksessa tuli ruutujen 193-195 kohdalla esiin tumman hiekan alue. Alue voi olla kulttuurimaa-alue, mutta todennäköisesti se oli puunjuurten värjäämä alue. Kohdasta ei tullut esille myöskään mitään löytöjä. Alue hävisi 2. kerrosta kaivettaessa, mutta 3. kerroksessa samassa kohdassa tulee esille uusi tumman hiekan alue, josta tuli myös muutamia löytöjä. Mahdollisesti 3. kerroksen alue oli heikko kulttuurimaa-alue. S-koeojassa tuli esille myös kaksi lika/nokimaaläikkää, toinen ruudun 191 länsireunassa ja toinen ruudun 195 koilliskulmassa. Ruudun 195 likamaaläikkä oli melko epämääräinen. Sen reunalta löydettiin kaivausten ainoa esine; pieni taltta (TYA 526:62). Toisen noki/likamaaläikän läheisyydestä 2.-4. kerroksista löydettiin suurin osa S-koeojan löydöistä (ks. löytökartta). Tämä ruudun 191 länsireunassa oleva noki/likamaaläikkä oli jonkinlainen kuoppatulisija. Siinä ei ollut kiviä ja se ulottui puhtaaseen ja löydöttömään kerrokseen saakka. Tulisijan syvyys oli noin 30cm. Myös sen alueelta tuli joitakin löytöjä. S-koeojan viimeiseksi piirretyksi tasoksi tuli välitaso 3/4, jonka jälkeen löydöt loppuivat.

SS-koeojassa tuli esille ruudun 184 keskikohdassa 1. kerrosta kaivettaessa halkaisijaltaan noin 20cm:n likamaaläikkä, joka ulottui noin 10cm syvyyteen. Tästä läikästä löytyi SS-koeojan ainoa keramiikkapala (TYA 526:1). Myös ruudun 185 luoteiskulmassa oli punertavan hiekan alue, josta löytyi kvartsi- ja kivilaji-iskoksia. Muuten tämä koeoja oli vähälöytöinen ja pohjatasoksi tuli välitaso 2/3.

LÖYDÖT

Keramiikka

Keramiikka on luetteloitu löytöluetteloon TYA 526:1-61. Keramiikka on suurimmaksi osaksi Jäkärän kulttuurin keramiikkaa. Nuorakeramiikkaa on numeroissa TYA 526:1-3,49. Suurin

osa keramiikka paloista on hyvin pieniä. Tämä vaikeutti erityyppisten keramiikkojen erottamisen toisistaan, koska nuorakeramiikkakin saattaa olla hyvin rapautunutta.

N-koeojassa (ruudut 206-209) keramiikka oli lähes kokonaan Jäkärän kulttuurin keramiikkaa. Ensimmäiset palat löytyivät 2. kerroksesta (korkeudet 39.80 ja 39.68 mmpy). 3. kerroksessa keramiikkalöydöt lisääntyivät kuten muutkin löydöt. Ruutujen 207 ja 208 alueella oli pieni keramiikka keskittymä, josta löytyivät alueen suurimmat palat. Ruutujen 208 ja 209 kohdalta löytyi vain yksi pala keramiikkaa, joka saattaa olla nuorakeramiikkaa (TYA 526:49). Suurimmaksi osaksi keramiikka esiintyi N-koeojassa 3.-4. kerroksissa eli noin 10-15 cm paksuisessa kerroksessa.

S-koeojassa keramiikka keskittymä muodostui 2.kerroksessa ruutujen 191-192 kohdalle, ruudun 192 länsipuolella olevan puunkannon eteläpuolelle ja sen alle. "Keramiikkakeskittymä" ulottui 3. kerrokseen, jonka jälkeen löytyi vain hajapaloja.

(Keramiikkakeskittymän korkeus noin 38.52/38.31-38.42/38.26 m mpy. Korkeudet merkittävä näin, koska alue melko kalteva.) Ruudun 191 länsireunassa olleesta kuoppaliedestä löytyi 2. kerroksesta kaksi keramiikkapalaa (TYA 526:5) ja 3. kerroksesta kolme palaa (TYA 526:2,6,7), joista yhdessä on sekoitteena samottea (TYA 526:2). S-koeojasta löytyi ruudusta 191 2. kerroksesta toinenkin nuorakeramiikan pala (TYA 526:3), joka on ulospäin profiloitu reunapala. Muut keramiikan palat S-koeojassa kuuluivat Jäkärän kulttuuriin.

SS-koeojasta löytyi vain yksi keramiikkapala, joka saviainekseltaan oli lähempänä nuorakeramiikkaa kuin Jäkärän keramiikkaa (TYA 526:1). Pala löytyi 2. kerroksesta ruudun 184 keskellä olleesta likamaajäljestä.

Kivilajit

Kivilajiesineet ja -iskokset on numeroitu löytöluetteloon TYA 526:62-121. Valtaosa iskoksista on porfyriittiä.

N-koeojasta löytyi yksi kiviesineen katkelma (TYA 526.63) ruudun 206 3. kerroksesta. 3.

kerroksessa kivilaji-iskokset olivat hajaantuneet koko alueelle (ruudut 205-209), mutta 4. kerroksessa niitä ei ollut enää kuin ruutujen 205-206 alueella. Kivilaji-iskokset eivät muodostaneet mitään omia ryhmiä, vaan esiintyivät sekaisin kvartsien kanssa.

S-koeojan (ruudut 190-195) ruudusta 195 3. kerroksesta löytyi kaivausten ainoa ehjä kiviesine, pieni taltta, jonka suora teräosa on hiottu, mutta muuten se on karkeasti työstetty muotoonsa (TYA 526:62). Kivilaji-iskoksia alkoi löytyä 2. kerroksesta ruuduista 191-193. Täälläkään ne eivät muodostaneet mitään kasautumia, vaan ne esiintyivät sekaisin kvartsien kanssa. Kivilaji-iskoksia esiintyi hajanaisesti koko alueelle aina 4. kerrokseen saakka.

SS-koeojasta löytyi ainoastaan kaksi kivilaji-iskosta ja yksi raaka-ainepala. Toinen iskoksista (TYA 526:64) löytyi ruudun 184 likamaaläikästä keramiikkapalan kanssa.

Kvartsi

Kvartsi on luetteloitu löytöluetteloon TYA 526:122-186.

N-koeojassa (205-209) kvartsit esiintyvät hajallaan 3. kerroksesta lähtien samoin kuin kivilaji-iskokset aina 4. kerrokseen saakka. Alueen kvartseista yksi on mahdollisesti esineen katkelma (TYA 526:180). Se näyttää olevan katkennut molemmista päistään ja reunat on retusoitu.

S-koeojassa (190-195) kvartsit alkoivat esiintyä 2. kerroksessa ja myös täällä ne esiintyvät hajanaisesti koko alueella. Myös tämän alueen kvartseista ainakin yksi on esine, kvartsiakaavin (TYA 526:146).

SS-koeojassa kvartsit olivat runsain löytömateriaali. Alueelta löytyi vain kaksi kivilaji-iskosta, kun taas kvartseja löytyi 9 kpl. Kvartseista 4 löytyi ruudun 185 luoteiskulmasta. Muut löytyivät hajallaan alueelta.

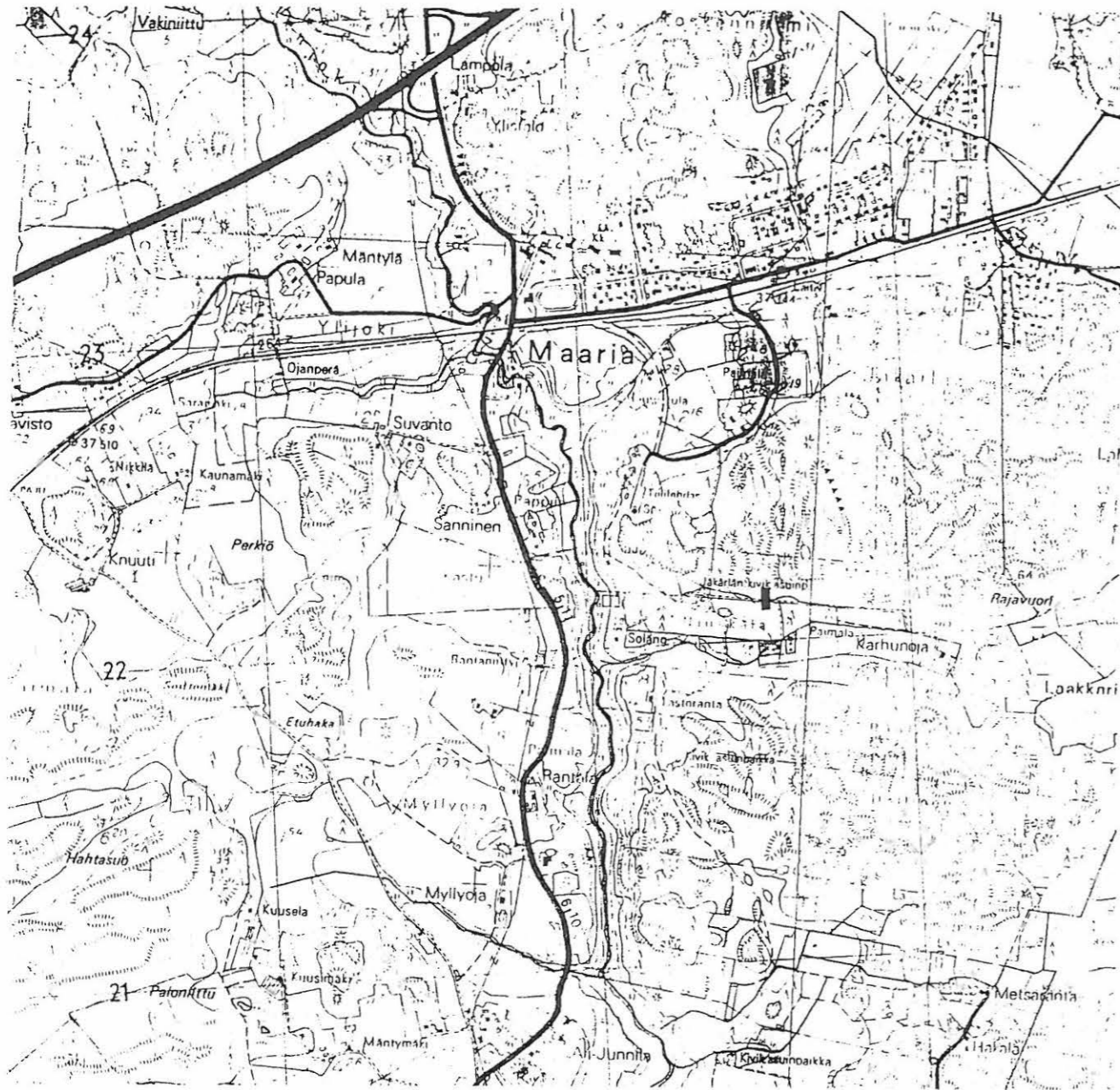
LOPUKSI

Kaivausalueelta löydetyt keramiikkapalat ovat yleisesti ottaen hyvin pieniä ja huonokuntoisia. Nuorakeramiikkaa on vähintään neljä palaa. Sitä voi olla jonkin verran enemmänkin, mutta olen ottanut tässä esille vain varmat palat. Nuorakeramiikkapalat esiintyivät Jäkärän keramiikan kanssa suurin piirtein samoilla korkeuksilla. Kvartsi- ja kivilajiaines oli alueella homogeenista ja suuret keskittymät puuttuivat. Joitakin pieniä kylläkin voitiin löytää.

Kaivausten ainoa tulisija oli melko epävarma kaivausaikana, mutta edellisenä vuotena samanlaiset likamaakuopat oltiin tulkittu kuoppatulisijoiksi, joten myös ruudun 191 länsireunan likamaaläikkää voidaan pitää sellaisena. Muut noki- ja likamaajäljet olivat liian vaaleita ja pieniä ollakseen tulisijoja. Niiden tarkoitus jäi epäselväksi. Mahdollisesti ne voivat olla joko esim. jätemaakuoppia tai paalunreikiä.

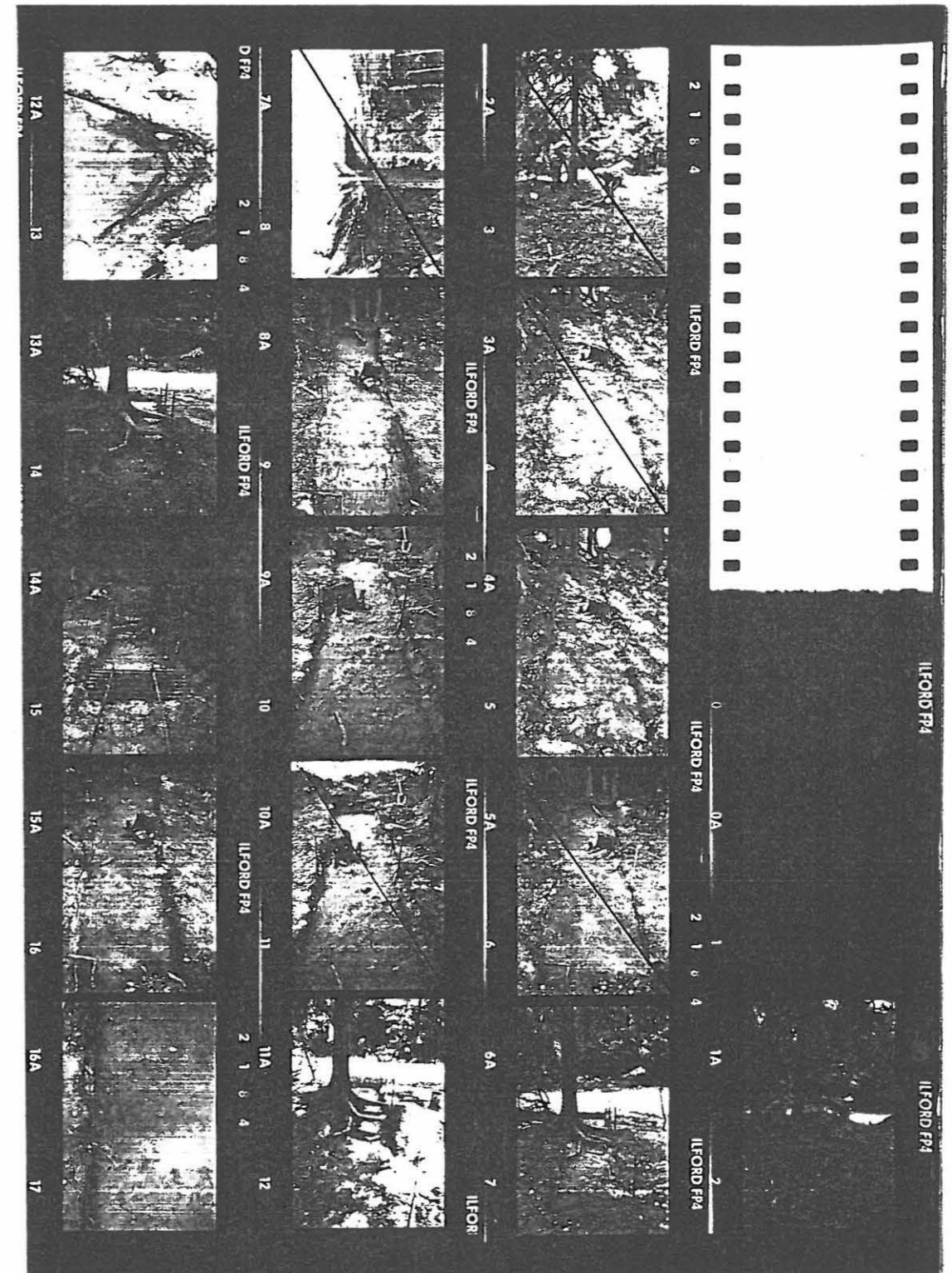

Ote peruskarttalehdestä 1044 10 Lieto, Hki 1968

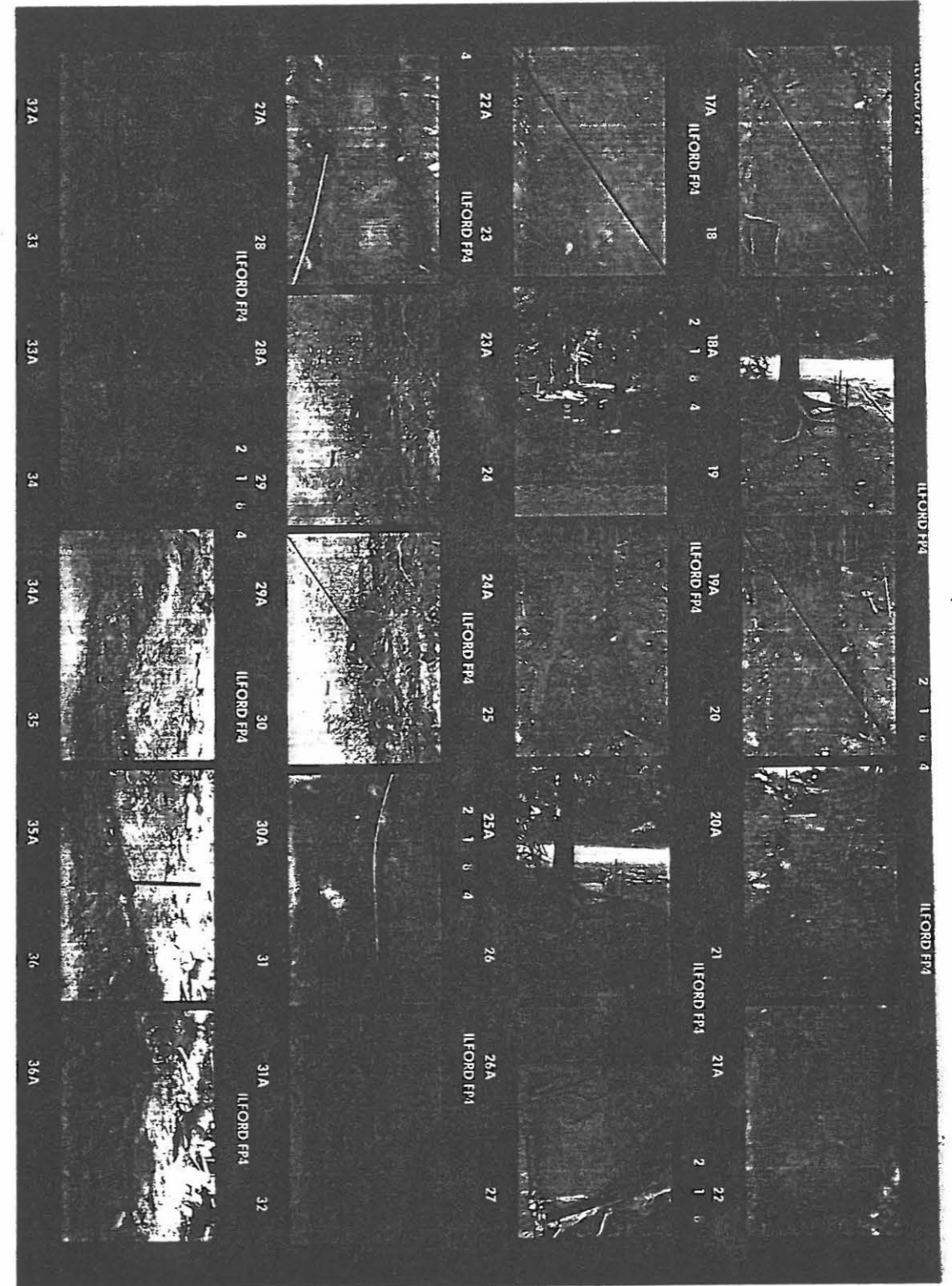

1 Kivikautisen asuinpaikan koekaivausten kordinaatit:
 x= 6713 80-85   y= 575 90   z=

MV-negatiivien pinnakkaiset:
 No. 17745- 17755

MV-negatiivien pinnakkaiset:
No. 17756- 17771

MV-negatiivien pinnakkaiset:
No. 17772-17787

